

SIPOON KUNNAN
LAKISÄÄTEISEN AAMU- JA
ILTAPÄIVÄTOIMINNAN
TOIMINTASUUNNITELMA

Sisällysluettelo	sivu
1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat ja linjaukset	3
2. Toiminnan tavoitteet	4
2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	4
2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	4
2.3 Eettisen kasvun tukeminen	5
2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen	5
3. Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö ja toiminnan suunnittelu	6
4. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet ja hallinto	6
4.1 Toiminnan hallinto ja koordinointi	6
4.2 Toiminnan rahoitus ja määrärahan jako	7
4.3 Toimintapaikat ja -tilat	7
4.4 Toiminta-aika	7
4.5 Toimintamaksu	7
4.6 Toiminnasta tiedottaminen	8
4.7 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit	8
4.8 Lapsiryhmän koko	9
4.9 Kuljetusten järjestäminen	9
4.10 Välipalan järjestäminen	10
4.11 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä vakuutusasiat	10
5. Henkilöstö	10
6. Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa	10
7. Yhteistyö ja tiedonkulku	11
7.1 Yhteistyö kotien kanssa	11
8. Lakisääteisen iltapäivätoiminnan arviointi ja seuranta	12
8.1 Tietojen kerääminen	12
8.2 Arviointi käytännössä	12

1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat ja linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 8 a luvun mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jota kunta voi järjestää tai hankkia. Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä perusopetuslain 48 a §:n 3 momentin mukaisesti, antamalla toimintaa varten perusteet. Toiminta tulee järjestää näiden perusteiden sekä perusopetuksen arvojen mukaisesti. Perusopetuksen arvoja ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen.

Jos kunta järjestää lakisääteistä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kaikille erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa. Toimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon kieliryhmien tarpeet. Sipoossa on päätetty, että toimintaa järjestetään kieliryhmittäin kaikille halukkaille ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille. Niiden oppilaiden osalta, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, toimintaa on päätetty tarjota vuosiluokilla 1-6 oleville oppilaille.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee tarjota joko 570 tuntia tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella. Toimintaa voidaan järjestää arkipäivisin pääsääntöisesti klo 7.00 -17.00 välisenä aikana. Sipoossa iltapäivätoimintaa tulee järjestää kaikkina koulupäivinä vähintään kolme tuntia päivässä, poikkeuksena mahdolliset lauantaille ajoittuvat koulupäivät. Lakisääteinen toiminta painottuu Sipoossa iltapäivään, koska tarve on silloin suurempaa kuin aamulla eikä lakisääteinen tuntimäärä riitä sekä aamu- että iltapäivätoiminnan järjestämiseen.

Sipoossa kunta vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Kunta voi järjestää toiminnan itse tai hankkia palveluja erilaisilta julkisilta tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä voidaan hyödyntää kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden palveluja. Toiminnan toteutuksen tulee tapahtua ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle, ja sen lähtökohtana ovat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on myös oma erityisluonteensa, jossa painottuu laadukas vapaa-ajan toiminta. Lapsuudessa ja varhaisnuoruudessa itsenäisyys lisääntyy, mutta lapsi tarvitsee vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee vahvistaa lapsen itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Hyvin järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lapsia kasvamaan aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan. On myös suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

2. Toiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yleisenä tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyvälle vapaa-ajanviettotavoille sekä tukea perheitä ja koulua niiden kasvatustehtävän toteuttamisessa. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on ennaltaehkäistä riskitekijöitä, jotka liittyvät lapsen valvomattomaan ajankäyttöön ja yksinoloon. Toiminnalla

pyritään myös edistämään yhteiskunnallista tasa-arvoa ja ehkäisemään syrjäytymistä. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee myös huolehtia toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi.

2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Kodin, koulun ja toiminnan toteuttajan välisen yhteistyön on tarkoitus jäsentyä luontevaksi osaksi aamu- ja iltapäivätoimintaa. Päämääränä on luoda kasvu ympäristö, joka edistää lapsen suotuisaa kehitystä. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajilla on vastuu lapsen kasvatuksesta kyseisen yhteisön jäsenenä.

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä, jossa korostuu yhteinen vastuu ja mielenkiinto lapsen kehitystä kohtaan. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo myös pohjan kohdata mahdollisia ongelmatilanteita.

Eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen tarkoituksena on lisätä lapsen tuntemusta ja näin edesauttaa hänen tarpeidensa tunnistamista. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa lasta koskeviin neuvotteluihin. Myös toiminnan suunnittelussa tulee koulujen ja muiden toiminnan toteutuksesta vastaavien sekä kotien olla yhteistyössä. Sipoossa noudatettava aamu- ja iltapäivätoiminnan hallintomalli ja järjestämistapa helpottavat osaltaan yhteistyön tekemistä.

2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. Tavoitteena on, että jokainen kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu omana itsenään. Lasta ohjataan ilmaisemaan erilaisia tunteita ja oppimaan niiden säätelyä.

Tavoitteena on löytää persoonallisuuden kasvua tukevia vapaa-ajan harrastuksia. Itsetunnon kehityksen kannalta on tärkeää, että osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Lapsen perusteltu rohkaisu ja kiittäminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapsi oppii luottamaan omiin taitoihinsa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvu ympäristöltään että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. Ihmissuhteiden pysyvyys edistää niin lapsen kokemusta turvallisuudesta kuin ohjaajan mahdollisuutta tukea hänen kehitystään.

Tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä tuetaan myös edistämällä lasten yhteistoimintaa. Toiminnan tarjoamien toverisuhteiden kautta opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta sekä tunteiden ilmaisua ja säätelyä. Lapsi tarvitsee toveripiirin hyväksyntää ja tunteen omaan ryhmään kuulumisesta. Ryhmässä omaksutut asenteet ja säännöt muovaavat osaltaan tulevaa sosiaalista käyttäytymistä. Ryhmä mahdollistaa lasten keskinäisen kulttuurin syntyminen ja heidän tarpeistaan lähtevän tekemisen muotoutumisen.

Yhteisten sääntöjen ja rajojen tarkoituksena on antaa lapselle kokemus turvallisuudesta ja välittämisestä. Yhdessä tehtyjen sopimusten avulla lapsella on mahdollisuus oppia hallitsemaan tunteitaan sekä hyväksymään myös toisten oikeudet. Lapsen tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun.

2.3 Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lapsen eettistä kasvua. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2011 luvussa 1.1. määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsi nähdään arvokkaan yksilönä, joka on ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään vastuullinen, eettisessä ajattelussaan aikuisen ohjausta tarvitseva sekä vuorovaikutustaidoissaan jatkuvasti oppiva ja kehittyvä. Eettisen kasvun tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisen antama käyttäytymisen malli, keskinäiset vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset.

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista
- oman käyttäytymisen aiheuttamista seuraamuksista ja tunteista sekä itselle että toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä sopimuksista ja annettujen ohjeiden noudattamisesta
- suhtautumisesta ympäristöön ja luontoon

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhtenä tavoitteena on myös yhteisöllinen ilmapiiri, joka heijastaa eettisen vastuun, luottamuksen ja huolenpidon arvoja. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ristiriitatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja rakentavasti. Eettisen kasvun tukemisessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen tarjoamia mahdollisuuksia ja esteettisiä kokemuksia sekä toiminnallisuutta.

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on osallisuuden edistäminen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lisääminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Lapselle tulee antaa mahdollisuus itse osallistua toiminnan suunnitteluun sekä tulla kuulluksi. Toiminnassa tulee luoda tilanteita, jotka lisäävät lapsen osallisuuden kokemuksia. Tärkeää on edistää erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kulttuureista tulevien lasten osallisuuden toteutumista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään lisäämään tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa tyttöjen ja poikien erot ja erilaiset tarpeet otetaan huomioon.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ennaltaehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja että lapsen tukemiseen ja tarvittavan tuen järjestämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

3. Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö ja toiminnan suunnittelu

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on sisällöllisesti oma erityisluonteensa, jolle on ominaista toiminnan monipuolisuus, tarvelähtöisyys ja vapaaehtoisuus. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjä ja toteuttaja määrittelevät ja valitsevat toiminnan yksityiskohtaiset sisällöt sekä mahdolliset painotukset. Toiminnan yksityiskohtaisiin sisältöihin vaikuttavat paikalliset olosuhteet ja tarjonta, toteuttajien omat vahvuudet, painotukset sekä käytännön mahdollisuudet. Sisältöjen tulee tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällölliset kokonaisuudet on määritetty perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa 2011 seuraavanlaisesti:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- kädentaidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa painotetaan lapsen omia kokemuksia. Toiminnan suunnittelun lähtökohdista ovat yksilölliset ja yhteisölliset sekä sosiaaliseen kasvuun liittyvät näkökohdat. Tavoitteena on tarjota lapselle hänen tarpeensa huomioonottavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa. Myös koulun kerhotoiminta ja taiteen perusopetus voivat olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa. Lapsen ja ohjaajan yhteinen keskustelu siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa ja mikä tuottaa hänelle iloa, vaikuttaa toiminnan sisältöjen käytännön toteutukseen. Tarkemmat sisältökuvaukset esitetään vuosittain laadittavassa aamu- ja iltapäivätoiminnan työsuunnitelmassa, joka sisältyy koulun työsuunnitelmaan. Myös huoltajille tulee tarjota mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tulee tiedottaa huoltajille.

4. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet ja hallinto

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistavasta päättää koulun rehtori, joka voi järjestää toiminnan kokonaan tai osittain koulun omana toimintana tai kokonaan tai osittain ostopalveluna. Toiminnan toteutuksessa voi olla mukana yhteistyökumppaneita ilman ostopalvelu- tai avustussopimustakin. Tällöin yhteistyökumppanit vastaavat oman toimintansa aiheuttamista kustannuksista ja toiminnan sisällöstä. Rehtori vastaa toiminnan laadusta myös yhteistyökumppaneiden toteuttaman iltapäivätoiminnan osalta.

4.1 Toiminnan hallinto ja koordinaatio

Sipoon kunta (sivistysosasto) vastaa iltapäivätoimintaa koskevien lakien ja säännösten noudattamisesta. Toimielinten ja viranhaltijoiden päätäntävalta on pääosin sama, kuin perusopetuksessa. Perusopetuksesta poikkeava päätäntävalta määritellään tässä toimintasuunnitelmassa. Rehtori vastaa koulussaan järjestettävästä toiminnasta.

4.2 Toiminnan rahoitus ja määrärahan jako

Iltapäivätoiminta rahoitetaan kunnalle myönnetyllä valtionosuudella, huoltajilta perittävillä kuukausimaksuilla sekä kunnan mahdollisesti myöntämällä muilla määrärahoilla.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen varataan koulukohtainen määräraha. Ulkopuoliselle aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjälle kunta maksaa kuukausittain ennakkoon ilmoitetun täyteen tukeen oikeuttavan osallistujamäärän mukaisen korvauksen.

4.3 Toimintapaikat ja –tilat

Sivistysjohtaja ja/tai opetuspäällikkö päättävät aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämipaikoista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa voidaan käyttää koulun tiloja tai muita toimintaan soveltuvia toimintaympäristöjä tai tiloja. Kunnan on huolehdittava siitä, että tilat ja välineet ovat turvallisia. Tilan turvallisuudessa on huomioitava tilan riittävä koko lapsiryhmän kokoon nähden. Toimintaympäristön tulee tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista, ja sitä suunniteltaessa tulee ottaa turvallisuuden lisäksi huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus, lapsen kiinnostuksen kohteet ja toiminnan monipuolisuus. Sipoossa on päätetty, että aamu- ja iltapäivätoiminta tapahtuu joko koulussa tai koulun läheisyydessä sijaitsevassa muussa edellä mainitut vaatimukset täyttävässä tilassa. Kaikkien uusien peruskoulujen rakentamisessa ja nykyisten koulurakennusten korjauksissa tulee huomioida aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet.

4.4 Toiminta-aika

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee perusopetuslain mukaan tarjota joko 570 tuntia tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella. Sipoon on sitoutunut järjestämään toimintaa 570 tuntia koulun työvuoden aikana (vähintään kolme tuntia/päivä). Sipoossa lakisääteinen toiminta-aika on sijoitettu iltapäivään. Toimintaa järjestetään vähintään kolme tuntia päivässä lapsen koulupäivän päättymisestä alkaen. Yli kolmen tunnin menevän toiminnan osalta koulu määrittää toiminnan järjestämisen laajuuden. Toiminnan järjestämisen laajuudessa tulee huomioida lapsiryhmän koko (luku 4.8.). Myös aamutoiminnan järjestämisestä ja sen toiminta-ajasta päättää koulu itse. Lakisääteistä toimintaa ei voida järjestää kesäloman aikana, mutta kesäloman aikana voidaan järjestää koulun työsuunnitelmaan sisältyvää muuta aamu- ja iltapäivätoimintaa.

4.5 Toimintamaksu

a) Kuukausimaksut ja niiden periminen sekä poissaolojen vaikutus maksuun

Sivistysvaliokunta on hyväksynyt iltapäivätoimintaan yhtenäiset kiinteät kuukausimaksut 1.8.2014 alkaen. Osallistumispäivien määrä ei vaikuta maksun suuruuteen, vaan ainoastaan päivittäinen tuntimäärä. Maksut ovat 1.8.2014 alkaen enintään 3 tuntia/päivä osalta 60 euroa/kuukausi ja yli 3 tuntia/päivä osalta 100 euroa/kuukausi. Maksukäytäntö on yhdenmukainen kaikissa Sipoon kouluissa ja koskee lakisääteisen toiminnan oppilaita (1-2 vuosiluokkien oppilaat sekä erityisen tuen oppilaat). Osallistumistuntien määrä lasketaan lapsen koulupäivän päättymisestä alkaen.

Koulu voi edelleen halutessaan järjestää iltapäivätoimintaa myös vanhemmille oppilaille. Tämä toiminta ei ole lakisääteistä toimintaa, joten tämän toiminnan osalta koulu voi itse määrittää osallistumisperiaatteet. Myös aamutoiminnan järjestämisestä päättää koulu itse. Lakisääteisen toiminnan ylittävään osuuteen ja aamutoiminnan maksuihin luodaan yhteneväinen käytäntö 1.8.2015 alkaen.

Toiminnan toteuttamisesta vastaava taho perii kuukausimaksut suoraan huoltajalta. Koulun itsensä järjestämän aamu- ja iltapäivätoiminnan laskutuksen huoltajilta perittävien kuukausimaksujen osalta hoitaa sivistystoimisto, jolle koulu antaa tarvittavat tiedot. Maksut peritään kaikilta toimintakuukausilta. Jos iltapäivätoimintaa järjestetään enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vain puolet maksusta. Samoin jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi osallistua iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä kuukaudessa, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta johtuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

b) Mahdolliset maksualennukset ja -vapautukset

Osallistumismaksujen alennuksista ja maksuvapautuksista päättää sosiaalitoimi huoltajan sinne toimittamien asiakirjojen perusteella. Iltapäiväkerhomaksut huomioidaan menona toimeentulotuessa.

4.6 Toiminnasta tiedottaminen

Sipoon kunta ilmoittaa, missä ja milloin aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään, missä laajuudessa sitä järjestetään ja miten toimintaan haetaan. Lisäksi kunta voi tarpeen mukaan antaa aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvää tietoa lapsille, vanhemmille, kouluille ja mahdollisille yhteistyökumppaneille.

Rehtori tai muu toiminnan järjestäjä yhteistyössä rehtorin kanssa tiedottaa oppilaille ja huoltajille aamu- ja iltapäivätoiminnan käytännön järjestelyistä, toiminnan sisällöstä sekä päivittäisestä ohjelmasta ja työskentelystä. Tiedottaminen voi olla tarpeen mukaan kirjallista tai suullista. Toiminnasta tiedottaminen järjestyy hyvin esimerkiksi uusien ykkösluokkalaisten kouluun ilmoittautumistilaisuudessa sekä tutustumispäivinä. Näissä tilaisuuksissa tavoitetaan lähes kaikkien uusien ykkösluokkalaisten huoltajat.

4.7 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit

Uusien ykkösluokkalaisten kouluun ilmoittamistilaisuudessa voidaan lapselle samalla anoa paikkaa iltapäivätoimintaan. Iltapäivätoimintaan osallistumista voi anoa myöhemminkin niin, että huoltajan tulee jättää kirjallinen hakemus oppilaan lähikouluun viimeistään 31. päivänä maaliskuuta. Tämän päivämäärän jälkeen Sipooseen muuttaville, iltapäivätoiminnan järjestämisen kohderyhmiin kuuluville oppilaille voidaan hakea paikkaa iltapäivätoimintaan myöhemminkin ja myös kesken lukuvuoden. Iltapäivätoimintaan voidaan ottaa myös muiden vuosiluokkien oppilaita, mikäli tilaa on. Aamutoiminnan hakumenetelmästä koulut päättävät ja tiedottavat itse koulukohtaisesti.

Rehtori päättää oppilaan ottamisesta koulussaan järjestettävään iltapäivätoimintaan. Otettaessa lapsia iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Sipoossa on päätetty, että kaikki 1-2 vuosiluokkien oppilaat sekä

erityisopetukseen otetut tai siirretyt oppilaat otetaan mukaan iltapäivätoimintaan, mikäli hakemus toimintaan osallistumisesta on jätetty oppilaan lähikouluun määräaikaan mennessä. Sipooseen myöhemmin muuttaneet, kohderyhmiin kuuluvat oppilaat voidaan ottaa toimintaan edellä mainitun määräajan jälkeenkin.

Oppilas otetaan toimintaan koko lukuvuodeksi, joka on sekä iltapäivätoiminnan järjestäjän että huoltajan kannalta lyhin sitoutumisaika lukuun ottamatta kesken lukuvuoden toimintaan mukaan otettuja oppilaita. Luettelo toimintaa otetuista oppilaista lähetetään sivistystoimistoon. Jos toiminnan järjestäminen ei ole mahdollista oppilaan omassa lähikoulussa, rehtori tai sivistysjohtaja/opetuspäällikkö osoittaa oppilaalle toisen iltapäivätoimintaa järjestävän koulun.

a) Paikan irtisanominen

Kun huoltaja irtisanoo lapsensa aamu- ja iltatoimintapaikan, irtisanomisessa noudatetaan kuukauden irtisanomisaikaa.

4.8 Lapsiryhmän koko

Jotta lakisääteisen aamu- ja iltapäivätoiminnan kulut saadaan katetuksi, tulee lapsiryhmässä olla vähintään 10 lasta. Alle 10 lapselle ei järjestetä aamu- ja iltapäivätoimintaa, vaan lapset siirtyvät tällaisessa tapauksessa sellaiselle koululle, jossa toimintaa järjestetään. Mikäli lakisääteiseen iltapäivätoimintaan osallistuvia lapsia on alle 10, mutta toiminnan järjestäminen muualla on mahdotonta tai entistä kalliimpaa, voidaan pienempikin ryhmäkoko hyväksyä.

Lapsiryhmän koko vaikuttaa myös siihen, pystytäänkö koululla tarjoamaan lakisääteisen 3 tuntia/päivä ylittävää iltapäivätoimintaa. Ylimenevien tuntien osalta koulu päättää toiminnan järjestämisestä. Jotta toimintaa voidaan järjestää yli 3 tuntia/päivä, tulee yli 3 tuntia/päivä toimintaan osallistuvia lapsia olla vähintään 5.

4.9 Kuljetusten järjestäminen

Perusopetuslain 48 b §:n 3 momentin mukaan aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on 32 §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta.

Lain perusteluissa (HE 57/2003) on todettu, ettei kunnalla ole velvollisuutta erikseen järjestää koulukuljetusta iltapäivätoiminnasta. Lain perustelujen mukaan säännös on tarkoitettu toimintojen suunnittelua ohjaavaksi, eikä se siten esimerkiksi velvoita kuntaa kuljetusten järjestämiseen. Kunnan on kuitenkin syytä huomioida asia kuljetusten suunnittelussa.

Iltapäiväkerhokuljetukset eivät kuulu kuljetusten piiriin, eikä niitä järjestetä eikä korvata, linja-autolippua voi kuitenkin käyttää klo 18:aan asti. Siinä tapauksessa, että oppilaan omassa koulussa ei järjestetä iltapäivätoimintaa, tarjotaan mahdollisuutta kuljetukseen siihen iltapäiväkerhoon, jonka kanssa koulu on tehnyt sopimuksen toiminnan järjestämisestä.

4.10 Välipalan järjestäminen

Koulu tarjoaa lakisääteiseen iltapäivätoimintaan osallistuville oppilaille välipalan. Välipalan tarkoituksena on auttaa oppilasta jaksamaan pitkä päivä koulussa. Varsinaista subjektiivista oikeutta välipalaan iltapäivätoimintaan osallistuvilla oppilaalla ei ole, joten toiminnan järjestäjä saa päättää välipalan tarjoamisen ajankohdan. Välipala pyritään järjestämään kouluruokailun ja iltapäivätoiminnan kannalta sopivaan ajankohtaan.

4.11 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä vakuutusasiat

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat oppilaat ovat normaalin oppilasta koskevan koulun tapaturmavakuutuksen piirissä. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee myös sisällyttää koulujen turvallisuus- ja pelastussuunnitelmiin. Pelastussuunnitelmassa olevat vastuualueet tulee mainita erikseen aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta, sillä koko koulun henkilökunta ei ole paikalla aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta-aikoina. Myös pelastusharjoituksia on hyvä tehdä erikseen aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

5. Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Syksystä 2009 alkaen aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaksi on ollut kelpoinen henkilö, joka on suorittanut jonkin laissa määritellyistä tutkinnoista, joka antaa pätevyyden toimia aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajana. Suositus on, että kullakin aamu- ja iltapäivätoiminnan lapsiryhmällä tulee olla ainakin yksi em. kelpoisuusvaatimukset täyttävä ohjaaja. Toiminnassa avustavalta henkilöstöltä edellytettävä taito ja soveltuvuus tehtävään jäävät toiminnan järjestäjän harkittavaksi.

Koulun itsensä järjestämässä aamu- ja iltapäivätoiminnassa tehtävänimike on aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja. Rehtori palkkaa ohjaajat. Ulkopuoliset palveluntuottajat voivat halutessaan käyttää muita nimikkeitä. Mikäli samassa toimipaikassa on useita ohjaajia, on syytä nimetä vastuuohjaaja. Toiminnan järjestäjän on huolehdittava, että kaikki iltapäivätoiminnassa lasten kanssa työtä tekevät henkilöt toimittavat laissa tarkoitetun rikosrekisteriotteen esimiehelleen. Rehtori vastaa, että toimintaa ohjaavien henkilöiden rikostausta on näin selvitetty.

Ohjaajan tehtävät:

- toiminnan suunnittelu, ohjaaminen ja vastuu lapsiryhmästä
- toimintasuunnitelman toteuttaminen
- osallistuminen yhteisiin kokouksiin
- oman ammattitaidon päivittäminen

6. Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoitus on vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on tukea tarvitsevistä lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohdina ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Ne ovat laajuudeltaan ja kestoaltaan erilaisia tukiratkaisuja. Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea

koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan vuosiluokkien 1-9 ajan. Erityistä tukea saavien oppilaiden kohdalla aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu vahvasti yhteistyö kodin ja koulun kanssa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Huoltajan ja koulun henkilöstön kanssa tulee sopia, miten tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan tarpeet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Myös oppilaan oppimissuunnitelma sekä HOJKS voivat sisältää kuvauksen oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Tällä tavalla oppilaan päivästä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja voi myös osallistua huoltajan luvalla HOJKS:n laadintaan.

Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien ja oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

7. Yhteistyö ja tiedonkulku

Sipoon kunnan iltapäivätoiminnan järjestämismalli on koulukeskeinen mm. siten, että toiminta tapahtuu kouluissa rehtorin johdolla ja sivistystoimi hallinnoi sekä perusopetusta että aamu- ja iltapäivätoimintaa. Koulun ja siellä mahdollisesti toimivan ulkopuolisen toiminnanjärjestäjän ja muiden mahdollisten yhteistyökumppaneiden kesken luodaan toimiva yhteistyömalli, joka tyydyttää kaikkia osapuolia.

Oppilasta koskevia toiminnan järjestämisen kannalta tarpeellisia tietoja voidaan huoltajan suostumuksella antaa koulusta iltapäivätoiminnan järjestäjälle. Samalla periaatteella voidaan tiedonsiirtoa toteuttaa myös iltapäivätoiminnasta kouluun. Vaitiolovelvollisuutta ja tietojen salassapitoa koskevia säädöksiä tulee kaikkien noudattaa.

Kun yksittäisen oppilaan asiaa käsitellään tapauskohtaisessa asiantuntijaryhmässä, voi iltapäivätoiminnan ohjaajan osallistuminen olla joissakin tapauksissa tarpeellista. Tällöin pyydetään oppilaan tai huoltajan yksilöity kirjallinen suostumus siihen että iltapäivätoiminnan edustaja osallistuu ryhmän työskentelyyn. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilökunnan osallistuminen oppilashuoltoon perustuu siis sopimukseen huoltajien kanssa.

7.1 Yhteistyö kotien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa mainitaan toiminnan tavoitteeksi mm. tukea koteja kasvatustehtävässä. Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukena. Yhteistyön muotoja voivat olla mm. vanhempien tapaamiset, vanhempainillat, keskustelutilaisuudet ja tiedottaminen.

8. Lakisääteisen iltapäivätoiminnan arviointi ja seuranta

Lain mukaan kunnan on arvioitava järjestämäänsä tai muulla tavoin hankkimaansa iltapäivätoimintaa. Kunta on myös velvollinen osallistumaan ulkoiseen arviointiin. Arviointitulokset ovat julkisia. Seuranta varten tehdään vuosittain yhteinen arviointi toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ja laatutasosta. Arvioinnin tavoitteena on edistää ja kehittää iltapäivätoiminnan toimintamahdollisuuksia ja käytännön toteutusta.

8.1 Tietojen kerääminen

Syyskuussa tehdystä peruskoulutilastosta kerätään iltapäivätoimintaa varten seuraavat tiedot:

- oppilasmäärä (vuosiluokat 1-2 sekä erityisopetuksessa vuosiluokilla 1-6 olevat oppilaat)
- ohjaustuntien kokonaismäärä

Seuranta yllä olevista tiedoista tehdään kevätlukukaudella (huhtikuun aikana). Lisäksi pidetään päiväkirjaa toimintaan osallistuvista lapsista.

8.2 Arviointi käytännössä

Hyvin toimiva seuranta ja arviointi yhdistetään luontevasti toimintaan. Lapsilta, vanhemmilta ja mahdollisilta yhteistyökumppaneilta saaduilla mielipiteillä muotoillaan toiminnan tavoitteita ja käytännön toteutusta.

a) Lasten suorittama arviointi

Toimintaa koskevat kyselyt: viihtyvyys, ohjaajat, kaverit, tilat, välipala, välineet ym. kohdan täyttävät lapset (tai yhdessä henkilökunta/ vanhemmat). Toimintaa arvioidaan säännöllisesti myös suullisesti, jotta ohjaajat voivat järjestää toimintaa lasten tarpeita huomioiden.

b) Huoltajien suorittama arviointi

Huoltajille laaditaan yhteinen kysely, joka toteutetaan joka kevät jokaisella koululla, jossa aamu- ja/tai iltapäivätoimintaa järjestetään. Lisäksi koulut voivat halutessaan laatia omia kyselyitä oman koulunsa huoltajille. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti myös suullisesti, jotta ohjaajat voivat järjestää toimintaa lasten tarpeita huomioiden.

c) Henkilökunnan, opettajien, järjestäjien ja yhteistyökumppaneiden arviointi

Toimivan iltapäivätoiminnan aikaansaamiseksi tarvitaan monen henkilön ja yhteistyökumppanin panosta. Heidän mielipiteensä ovat arvokkaita, jotta kaikki mukana olevat osapuolet saavat kokonaiskuvan palvelutuotannosta. Toimintaa koskevat kyselyt: yhteistyö, tukitoimet, tavoitteiden saavuttaminen täyttää henkilökunta, järjestäjät ja yhteistyökumppanit.

Arviointiin liittyvästä materiaalista tehdään yhteenveto. Tulokset tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida tulevassa suunnittelussa. Koordinaattorit vastaavat osaltaan, että toimintasuunnitelman mukaista arviointia suoritetaan. Koulutusjaostolle lähetettävässä koulun toimintakertomuksessa arvioidaan myös koulussa rehtorin johdolla järjestettävää iltapäivätoimintaa.